

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Факультет економіки, управління та інженерії**

Кафедра фінансів

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

«Місцеві фінанси і проблеми їх розвитку в Україні.»

Виконав

студент II курсу

групи ФБСС-2м

освітнього ступеня «Магістр»

спеціальності 072 «Фінанси,

банківська справа та страхування» _____ Папіш Олександр Васильович

Науковий керівник

к.е.н., доцент

_____ Петричко Марія Михайлівна.

Робота допускається до захисту:

Зав. кафедри фінансів

д.е.н., професор

_____ Черничко Т.В.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ	6
1.1. Етапи розвитку та економічна сутність місцевих фінансів	6
1.2. Зарубіжний аспект місцевих фінансів	18
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ	27
2.1. Аналіз виконання місцевих бюджетів в Україні	27
2.2. Аналіз виконання доходів зведеного та місцевих бюджетів України	36
2.3. Практичні аспекти формування місцевих фінансів Фінансовим управлінням виконавчого комітету Мукачівської міської ради	41
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ УКРАЇНИ	52
3.1. Проблеми функціонування місцевих фінансів	52
3.2. Шляхи удосконалення формування місцевих фінансів	58
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	67
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах трансформаційної економіки України одним із ключових об'єктів є бюджетна система, за допомогою якої здійснюється формування, розподіл та використання фінансових ресурсів як на державному та і місцевому рівнях задля виконання покладених на них функцій. Вагоме значення в бюджетній системі займають місцеві фінанси, за допомогою яких реалізовується бюджетна та податкова політика на місцевому рівні. Серед складових місцевих фінансів провідне місце відведене місцевим бюджетам, через які здійснюється процес формування, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування.

Дослідження проблем функціонування місцевих фінансів є актуальним, насамперед тому, що саме місцеві бюджети характеризують рівень соціально-економічного розвитку територій, і завдяки оптимальному співвідношенню доходів та видатків органів місцевого самоврядування забезпечується економічна і соціальна стабільність та належний життєвий рівень населення.

Проблеми теорії та практики функціонування місцевих фінансів висвітлені у працях таких вчених, як: С. Буковинський, О. Василик, М. Карлін, О. Кириленко, В. Кравченко, І. Луніна, В. Опарін, К. Павлюк, О. Романенко, О. Сунцова, В. Федосов, С. Юрій та інші.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана згідно з планами науково-дослідних робіт кафедри фінансів Мукачівського державного університету: «Моделювання, прогнозування та інформаційно-аналітичне забезпечення фінансового регулювання структурних зрушень в економіці України» (номер державної реєстрації 0113U008235).

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів функціонування місцевих фінансів та обґрунтування проблем їх розвитку.

Відповідно до поставленої мети необхідно визначити наступні завдання:

- дослідити теоретичні аспекти функціонування місцевих фінансів в Україні;
- провести аналіз виконання місцевих бюджетів за останні роки;
- визначити проблеми функціонування місцевих фінансів;
- запропонувати можливі шляхи удосконалення функціонування місцевих фінансів.

Об'єктом дослідження є процес функціонування та розвиток місцевих фінансів в Україні.

Предметом дослідження виступають теоретичні та практичні аспекти функціонування та розвитку місцевих фінансів в Україні.

Методи дослідження. При написанні дипломної роботи автором застосовано системний підхід для деталізації і розгляду системи інформаційного забезпечення аналізу доходів та видатків місцевих бюджетів, синтезу – для об'єкта дослідження; графічного – для наочного представлення результатів дослідження.

Інформаційною базою при написанні роботи є: Бюджетний кодекс, Податковий кодекс, закони України, звітність Міністерства фінансів України, Рахункової палати, Державної казначейської служби України, Державної фіскальної служби та інші а також праці вітчизняних та зарубіжних вчених – економістів, що стосуються обраної теми.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у систематизації та удосконаленні комплексу теоретичних, методологічних і практичних підходів до функціонування місцевих фінансів в Україні.

Апробація результатів. Результати дослідження опубліковано в збірнику наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених “Наука

майбутнього”. [Електронний ресурс] – 2019. - № 2(4). - Режим доступу до журналу: <https://msu.edu.ua/zbirnik-naukovix-prac-studentiv-aspirantiv-ta-molodix-vchenix-nauka-majbutnogo/>

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Місцеві бюджети складають певну основу функціонування фінансової бази органів місцевого самоврядування. Мобілізуючи доходи до місцевих бюджетів, органи місцевого самоврядування забезпечують виконання власних та делегованих повноважень, впливають на соціально-економічний розвиток регіонів, а також створюють необхідний рівень життя населення.

2. Проаналізувавши зарубіжний досвід формування місцевих фінансових ресурсів слід зазначити, що даний досвід є корисним, але не може бути використаний в повному обсязі, в зв'язку з особливостями бюджетного устрою, соціально-економічним розвитком адміністративно-територіальних одиниць та інституціональною моделлю управління органів місцевого самоврядування. Все це, на нашу думку, матиме відповідний вплив на проведення процесу реформування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування та сприятиме подальшій їх децентралізації, що на сучасному етапі є вельми актуальним.

3. Протягом 2012 – 2018 рр. відбувалося збільшення розміру доходів саме в загальному фонді місцевих бюджетів, максимальний рівень якого було досягнуто в 2018 році. Розраховуючи реальний розмір доходів місцевих бюджетів слід враховувати не тільки суму доходів місцевих бюджетів, але й розмір дотацій й можливість отримання офіційних трансфертів та місцевих запозичень.

4. Місцеві бюджети протягом останніх 10 років не перевищують 24 відсотки в структурі зведеного бюджету держави, і починаючи з 2015 року утримують тенденцію до збільшення.

5. Найсуттєвішими перешкодами місцевого оподаткування в Україні є:

- незначна фіскальна роль місцевих податків і зборів і, як наслідок, низька їх питома вага в доходах місцевих бюджетів та у валовому внутрішньому продукті;
- невеликий перелік місцевих податків і зборів порівняно з іншими країнами;
- відсутність самостійних прав у органів місцевого самоврядування щодо запровадження на своїй території власних податків і зборів;
- незацікавленість місцевих властей у додатковому залученні коштів від утримання місцевих податків і зборів;
- відсутність взаємозалежності між рівнем суспільних послуг, які надаються на певній території, та податковими зусиллями населення .

6. Наразі, необхідним є проведення ефективних законодавчих змін в регулюванні податкових процесів на місцевому рівні, з визначенням основних напрямків реформування системи оподаткування й вдосконаленням діючого механізму міжбюджетних відносин, що і є завданням наступного (основного) етапу нашого дослідження. Завданнями основного етапу ми вважаємо наступне:

- запровадження нових фіскально ефективних місцевих податків та зборів, які б збільшили розмір податкових надходжень до місцевих бюджетів, не створюючи при цьому зростання податкового навантаження малого та середнього бізнесу відповідної території;
- перегляд структури податків та зборів, які надходять до місцевих бюджетів;
- застосування нових нормативів бюджетного розмежування;
- розширення кола повноважень органів місцевого самоврядування, щодо прийняття рішень з формування, розподілу та використання бюджетних коштів;
- застосування сучасних та ефективних методів бюджетного планування.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>